

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت
دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد آموزش شغل

بافنده ترکیبی قالی و گلیم

گروه شغلی

صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷	۳	۱	۸	۲	۰	۷	۵	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
Isco-۰۸				سطح مهارت	شناسه گروه			شناسه شغل			شناسه شایستگی		نسخه	

۷-۵۴/۶۸/۱/۱

تاریخ تدوین استاندارد: ۱۳۹۰/۹/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۷-۵۴/۶۱/۱/۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت) :
خانم فاطمه عرفانی کارشناس صنایع دستی معاونت صنایع دستی و میراث فرهنگی
خانم صدیقه رضاخواه کارشناس مسئول صنایع دستی و هنر سازمان فنی و حرفه ای کشور

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل :
- دفتر طرح و برنامه های درسی
-

فرآیند اصلاح و بازنگری :
-
-

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ، پلاک

۲۵۹

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	سولماز نادریان	لیسانس	صنایع دستی	شرکت تعاونی هنرهای دستی	۱۵ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۲	سیما سادات مطهریان	لیسانس	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۸ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۳	روح الله دهقانی	دیپلم	کامپیوتر	سرپرست کارگاه زری بافی و مخمل بافی میراث فرهنگی	۱۲ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۴	فاطمه عرفانی	لیسانس	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۲۱ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۵	صدیقه رضاخواه	لیسانس	شیمی	مسئول گروه صنایع دستی و هنر	۲۰ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۶						تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۷						تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :

نام استاندارد آموزش شغل^۱ :	
بافته ترکیبی قالی و گلیم	
شرح استاندارد آموزش شغل :	
<p>بافت ترکیبی یکی از مشاغل مربوط به صنایع دستی است که شایستگی هایی از قبیل طراحی نقشه قالی و گلیم به صورت مشترک و آماده سازی دستگاه بافت و همچنین آماده سازی مواد اولیه ، چله کشی ، بافت قالی و گلیم و ... را در بر می گیرد و با مشاغل قالیباف ، گلیم باف ، رنگرزی و نخ ریزی در ارتباط می باشد .</p>	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
<p>حداقل میزان تحصیلات : دیپلم حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : قالی باف درجه ۲ و گلیم باف درجه ۲</p>	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۳۰۰ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۱۰۰ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۲۰۰ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی :	۲۵ %
- عملی :	۶۵ %
- اخلاق حرفه ای :	۱۰ %
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
<p>لیسانس صنایع دستی یا فرش با یک سال سابقه کار مرتبط ، فوق دیپلم صنایع دستی یا فرش با دو سال سابقه کار مرتبط</p>	

تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

بافت ترکیبی : دست بافته ای است مرکب از قالی و گلیم که در آن از الیاف پشمی و پنبه ای و گاه ابریشمی استفاده می شود ، به صورتی که در این دو نمونه بافت یکی در حاشیه و یکی در میانه کار قرار می گیرد .

اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

Compound Weave

مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

۱- طراح نقشه قالی

۲- قالی باف درجه ۱ و ۲

۳- گلیم باف درجه ۱ و ۲

۴- جاجیم باف

۵- زیلو باف

۶- نخ ریس

۷- قالی باف تابلویی

جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع

ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع

ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع

د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل^۲

- شایستگی ها^۳

ردیف	عناوین
۱	طراحی سنتی (قالی و گلیم و)
۲	آماده سازی دستگاه بافت
۳	آماده سازی مواد اولیه
۴	چله کشی
۵	بافت گلیم
۶	بافت قالی
۷	قیچی کاری و تنظیم عرض بافته (قیچی جهت ایجاد بعد و ارتفاع)
۸	پرداخت و تکمیل نهایی کار
۹	نگهداری و شستشو
۱۰	بازاریابی
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	
۱۶	
۱۷	
۱۸	
۱۹	
۲۰	

^۱. Occupational / Competency Standard

^۲. Competency / task

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : طراحی سنتی (قالی و گلیم و ...)
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۰	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
مداد کاغذ شطرنجی گواش مدادرنگی روغن بزرک مقوا قیچی خط کش				دانش : - مبانی طراحی سنتی (شامل تمامی اصول طراحی سنتی ، روشنی ، تیرگی ، ترکیب بندی در کادر و انواع خط ها - انواع نقشه های ذهنی ایلات ایران (شامل قشقایبی ها ، بختیاری ها و ...) - انواع طرح ها و نقوش قالی و گلیم اعم از هندسی ، انتزاعی و ذهنی استریزه شده
			۴	مهارت : - طراحی نقوش سنتی - نقطه گذاری - رنگ آمیزی طرح ها (رنگ گزینی) - فیکس کردن (روکش کردن نقوش با روغن بزرک)
			۳	
			۳	
		۵		
		۵		
		۵		نگرش : - دقت در یکنواخت بودن رنگ طرح ها -
		۵		
				ایمنی و بهداشت : - رعایت اصول ارگونومی -
				توجهات زیست محیطی : -

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: آماده سازی دستگاه بافت
	جمع	عملی	نظری	
	۲۱	۱۵	۶	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
کولکا دار چوبی یا دار فلزی با ملحقات آچار فرانسه				دانش: - اجزای تشکیل دهنده دار (پیچ های فلزی، سردار، کولکا، هاف، گردچو، زیردار) - انواع دار (عمومی و افقی) - انواع (چوبی و فلزی) -
			۳	
			۲	
			۱	
		۵		مهارت: - استقرار کولکا (ستون های کناری دار) - موازی سازی سردار و بستن زیر دار - تنظیم پیچ های دار و جلوگیری از حرکت اضافی دار -
		۵		
		۵		
			نگرش: - -	
			ایمنی و بهداشت: - رعایت ایمنی در هنگام نصب دار -	
			توجهات زیست محیطی: - -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : آماده سازی مواد اولیه
	جمع	عملی	نظری	
	۶۹	۴۵	۲۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
انواع نخ چله انواع الیاف الوان پود			۱۲	دانش : - انواع چله از لحاظ ظرافت و تعداد لا (قالی و گلیم) - انواع پود و انتخاب رنگ های متناسب و ظرافت هماهنگ جهت انجام کار -
			۱۲	
				مهارت : - دسته بندی پود - تعیین نمره نخ تار - تعیین نمره پود - ترکیب رنگ پود بر اساس طرح - تبدیل نخ چله به گوی (گلوله کردن)
		۵		
		۱۰		
		۱۰		
		۱۰		
		۱۰		
		۱۰		
				نگرش : - توجه به مواد اولیه مناسب اولویت دارد بر بافت چرا که اگر مواد اولیه متناسب از لحاظ تار و پود داشته باشیم محصول هماهنگ و خوبی خواهیم داشت .
			ایمنی و بهداشت : - توجه به نور کافی در محیط خصوصاً نور شرق در این کار اهمیت فراوان دارد . -	
			توجهات زیست محیطی : - جمع آوری نخ های اضافی و استفاده از آن در چرخه بازیافت و ... -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : چله کشی
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۰	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
نخ چله دار بافندگی				دانش :
			۵	- چله مورد نیاز جهت ضخامت انواع ابعاد و اندازه ها (۶۰ × ۹۰) - ۱۲۰ × ۶۰ ذرع و نیم ، پرده ای ، ۳ × ۲ ، ۴ × ۳ (
			۵	- تراکم تار (فاصله تارها با توجه به نوع بافت) -
				مهارت :
		۵		- تعیین و انجام مسیر حرکت گلوله
		۵		- تقسیم بندی (تقسیم بندی زیر دار بر اساس تعداد تار مصرفی در ۱۰ سانتی متر)
		۵		- زهوار کشی
		۵		- گردپیچی
				نگرش :
				- به طور کلی دار چله کشی شده بر اساس طریقه بافت یا به صورت چرخشی چله کشی می شود و یا به صورت ثابت ، به همین خاطر نحوه کار در هر کدام متفاوت است .
			ایمنی و بهداشت :	
			- توجه به نور کافی محیط	
			توجهات زیست محیطی :	
			- جمع آوری نخ های اضافی در ظروف -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : بافت گلیم
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۰	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دار بافندگی با تمام تجهیزات قیچی ، متر ، دفتین ، آچار فرانسه ، چله ، پود ، الوان شناخت گلیم مولف : زهرا جزایری جزوه های گلیم بافی مولف سوسن سفاهی گلیم های ایرانی : الترهال ، نیکلاس بارنارد ، کرامت الله افسر فرشنامه ایران : دکتر حسین آذریا و فضل ایبه حشمتی رضوی			۱ ۱ ۴ ۴	دانش : - نحوه خواندن نقشه گلیم - قرینه سازی نقوش - ترکیب رنگ بندی با توجه به سایه روشن نقش ها - کنترل کشش پود به صورت مناسب لا به لای تار
				مهارت : - نحوه چینش پودها جهت همطرازی با پودها - طریقه قالی اتصال پود به نحوی که نقطه اتصال بی عیب و نقش باشد - کنترل بافت و جلوگیری از جمع شدگی قسمت گلیم باف - شیرازه بندی حاشیه ها و کنترل قسمت اتصال گلیم به قالی
				نگرش : - دقت در حین کار به خصوص اتصال قالی و گلیم و همطرازی سطح بافت اهمیت دارد -
				ایمنی و بهداشت : - توجه به نور کافی محیط
				توجهات زیست محیطی : - جمع آوری الیاف اضافه از محیط اطراف -

	زمان آموزش			عنوان : بافت قالی
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۰	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دار بافندگی با تمام تجهیزات نقشه ، قیچی ، متر ، دفتین ، کارد ، سیخ ، پودکش ، آچار فرانسه ، چله ، پودر الوان فرشنامه ایران : دکتر حسین آذریا و فضل الله حشمتی رضوی جزوه های آموزشی قالی بافی				دانش : - نحوه خواندن نقشه قالی - قرینه سازی نقوش - ترکیب رنگ بندی با توجه به سایه روشن نقش ها - کنترل کشش پود نازک به صورت مناسب لا به لای تار
			۱	
			۱	
			۴	
			۴	
				مهارت : - کنترل بافت و جلوگیری از جمع شدگی قسمت قالی باف - شیرازه بندی حاشیه ها و کنترل اتصال قالی به گلیم - ایجاد ضربات محکم توسط دفتین به موازات چله ها - ایجاد گره های قالی با خواب متعارف و ایجاد بعد و ارتفاع
		۳		
		۴		
		۵		
		۸		
				نگرش : - -
				ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک دهان - استفاده از نور مناسب توجهات زیست محیطی : - جمع آوری الیاف اضافه از محیط کار -

	زمان آموزش			عنوان : قیچی کاری و تنظیم عرض بافته (پیچی جهت ایجاد بعد و ارتفاع)
	جمع	عملی	نظری	
	۲۵	۱۵	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دار بافندگی با تمام تجهیزات قیچی ، متر ، میخ			۲	دانش : - انواع قیچی و کاربری آن - طریقه استفاده صحیح از قیچی و زمان استفاده از آن
			۳	- تنظیم عرض کلی دست بافته و نحوه استفاده از میخ
			۲	- نحوه ایجاد بعد و ارتفاع در قسمت قالی بافت
		۵		مهارت : - تنظیم و مماس نمودن نوک قیچی بر روی گره ها
		۴		- اندازه فشار به قیچی و انجام عملیات
		۶		- نقطه یابی و کار گذاشتن میخ جهت تنظیم عرض
				-
				نگرش : - شیوه اجرای صحیح قیچی کاری و تنظیم عرض بافته اهمیت فراوان دارد
				-
				ایمنی و بهداشت : - توجه به نور کافی در محیط کار
			-	
			توجهات زیست محیطی : - جمع آوری سرگره های قیچی شده و جلوگیری از پخش شدن آن	
			-	

	زمان آموزش			عنوان : پرداخت و تکمیل نهایی کار
	جمع	عملی	نظری	
	۳۵	۲۵	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
				دانش :
			۴	- شناسایی انواع قیچی کاری و تنظیم ارتفاع خواب (ارتفاع گره)
			۳	- اهمیت پرداخت و نحوه شروع به آن
			۳	- نحوه از دار انداختن و پایان کار
				مهارت :
		۵		- حرکت قیچی بر روی بافت و کار با آن
		۵		- تنظیم کناره های قالی (نقطه اتصال با گلیم)
		۷		- برش چله ها و هماهنگ نمودن دو طرف گلیم فرش
		۸		- تمیز نمودن گلیم فرش و جدا کردن نخ های اضافی از روی کار
				نگرش :
			- توجه به سایز در ابتدا و انتهای کار و کنترل گوشه های گلیم فرش اهمیت فراوان دارد -	
			ایمنی و بهداشت :	
			- رعایت اصول ایمنی در هنگام جداسازی بافت از دار بافندگی -	
			توجهات زیست محیطی :	
			- جمع آوری و نظارت محیط کار -	

	زمان آموزش			عنوان : نگهداری و شست و شو
	جمع	عملی	نظری	
	۱۵	۱۰	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
				دانش :
			۱/۵	- نگهداری از دست بافته ها به روش سنتی (طبیعی)
			۱/۵	- نگهداری از دست بافته ها با استفاده از مواد نگهدارنده
			۲	- نحوه شست و شوی صحیح دست بافته ها (دستی و ماشینی)
				مهارت :
		۲		- استفاده از نگهدارنده ها و واحد اندازه و پیمانانه
		۳		- تا کردن دست بافته (قالی یا گلیم)
		۳		- جلوگیری از فرسودگی و از بین رفتن دست بافته توسط نور خورشید ، اشعه های مضر و ...
		۲		- طریقه شست و شو و استفاده از مواد شوینده
				نگرش :
			- طریقه نگهداری و نحوه شست و شوی دست بافته به اندازه بافت و تولید آن اهمیت دارد	
			ایمنی و بهداشت :	
			- استفاده از ماسک و دست کش در مرحله نگهداری و شست و شو اهمیت دارد	
			-	
			توجهات زیست محیطی :	
			- جلوگیری از پخش شدن مواد اضافی در محیط کار	
			-	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: بازاریابی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۵	۱۰	۵	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
				دانش:
			۲	- نحوه ارتباطات و عرضه محصول به بازار
			۱/۵	- تبلیغات میدانی و اینترنتی
			۱/۵	- بررسی نیاز بازار و ارائه محصول
				-
				مهارت:
		۳		- قدرت بیان و نحوه کاربرد الفاظ صحیح
		۴		- بسته بندی شکل و مناسب محصول
		۳		- انتخاب مکان های خاص جهت ارائه محصولات
				-
				نگرش:
				- بازاریابی برای کسانی که شغل بافت را انتخاب کرده اند و بدینوسیله امرار معاش می نمایند از اصول کار به حساب می آید
				ایمنی و بهداشت:
			-	
			-	
			توجهات زیست محیطی:	
			-	
			-	

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دار (دستگاه بافت)	کولکا- سردار- زیردار- هافو کوچی	۱۵	
۲	صندلی ثابت	بدون چرخ	۱۵	
۳	نقشه قالی و گلیم		۳۰	
۴	ماژیک وایت برد		۱	
۵	تخته پاک کن		۱	
۶	جعبه کمک های اولیه		۱	
۷	کاغذ شطرنجی		۳۰	
۸	آچار فرانسه		۱۵	
۹	کپسول آتش نشانی		۱	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	نخ چله پشمی	شامل ۹-۱۱-۱۵ لا	۱۵	کیلو
۲	نخ چله پنبه ای	شامل ۹-۱۱-۱۵ لا	۱۵	کیلو
۳	نخ چله ابریشمی	شامل ۹-۱۱-۱۵ لا	۱۵	کیلو
۴	پود نمره ۲۰ دولا	نمره ۲۰-۲-۶ لا	۱۵	کیلو

توجه:

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود.

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دفتین (دغه یا شانه)			
۲	قیچی			
۳	سیخ پودکش			
۴	میله			
۵	سوکه			
۶	میخ			
۷	متر			

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	شناخت گلیم	زهرا جزایری				
۲	گلیم های ایرانی	الترهاس - نیکلاس بارنارد	کرامت الله افسر			
۳	فرشنامه ایران	دکتر حسین آذریپاد و فضل الله حشمتی				

- سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مولفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱	جزوه تهیه شده توسط مربی						

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

ردیف	عنوان
۱	
۲	
۳	
۴	
۵	
۶	
۷	
۸	
۹	
۱۰	